

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

sub ratione boni, quia est simpliciter impossibi-
lis, & ut talis necessarii cognoscitur ab Angelo
suum essentiam perfecte comprehendente: Ergo
non esse, non potest, etiam per accidens, ab An-
gelo appeti.

Secundò, Licet per actum fugæ possit quis
per accidens velle non esse, non tamen per ac-
cidens prosecutionis, ut docet & probat D. Tho-
mas quæst. 16. de malo art. 3. ad 5. his verbis: *Cum*
aliquis velit se aliquid removeri, utitur se ut termino
aliquo, quem non est necesse salvare in motu: & ideo po-
test aliquis appetere se non esse, ut careat miseriis
(quod est velle non esse per actum fugæ & recep-
tionem a miseriis) sed cum aliquis appetit sibi bonum
(per actum scilicet prosecutionis) utitur se ut ter-
mino ad quem: hujusmodi autem terminum necesse est
salvare in motu; & ideo non potest quis appetere sibi a-
liquod bonum, quo habito ipse non remaneat. Cum
ergo primum peccatum Angeli debuerit esse a-
ctus prosecutionis, sequitur non potuisse primò
peccare, appetendo non esse, ad habendam om-
ni modam æqualitatem cum Deo: quia eà habi-
tà ipse non maneret.

Instabis: Potest aliquis per actum profes-
sionis hypostaticam cum aliqua persona divina
unionem sibi appetere, quæ tamen est incom-
possibilis cum propria existentia & subsistentia:
ergo potest aliquis sibi per accidens appetere
non esse, non solum per actum fugæ, sed etiam
per actum prosecutionis; & sic Angelus potuit
primò peccare appetendo non esse ad habendam
omni modam æqualitatem cum Deo.

Respondeo non repugnare aliquem per ac-
tum prosecutionis appetere sibi aliquid in-
compossibile cum suo esse existentia, dummo-
do tamen non sit impossibile cum esse specifi-
co & essentiali ipsius; qualis non est unio per-
sonalis cum Deo, bene tamen omni modam æqua-
litatem Angeli cum Deo. Hujus ratio est, quia u-
nusquodque naturaliter determinatur ad vo-
lendum suum esse specificum & essentialia; de-
terminatur verò solum ad volendum aliquid
esse existentia, sub quo conservetur esse specifi-
cum, sive illud esse existentia sit proprium, sive
alienum.

§. III.

Solvuntur objectiones.

Quarta nostram conclusionem in primis ob-
iiciunt Adversarii plura Scripturæ & SS. Pa-
trum testimonia, quibus asseritur quod Lucifer
appetere esse ut Deus, subindeque omni modam
cum ipso æqualitatem.

Sed facile respondetur cum S. Thoma hæc ar-
t. 3. quod voluit esse ut Deus, non per æquipa-
rantiam (appetendo scilicet perfectam æquali-
tatem cum Deo in natura) sed per similitudi-
nem quandam proportionalem, quatenus scili-
cet voluit habere suam beatitudinem, sicut ha-
bet Deus, nempe vel supernaturalem ex propriis
meritis; vel supernaturalem sine subiectione
ad alium superiorem & excellentiorem finem, ut
infra latius exponemus.

Dices: Itaque 14. Lucifer sub persona Regis
Tyri ait: *Ascendam in caelum*: Sed hoc non potest
intelligi de Empyreo: in quo cum aliis Angelis
fuit conditus: Ergo intelligitur de cælo Sanctæ
Trinitatis, ut explicat S. Thomas supra quæst.
6. art. 4. ad 3. Voluit ergo conscendere ad æqua-
litatem Dei.

Tom. II.

A Respondeo cum eodem S. Doctore quæst. 16.
de malo art. 3. ad 3. quod Lucifer voluit quidem
ascendere in cælum Sanctæ Trinitatis, non ta-
men appetendo absolutam æqualitatem Dei, sed
tantum aliqualem.

Objiciunt secundò: Si omni modam æqualitas
Angeli cum Deo, non posset esse objectum, cir-
ca quod primò superbit, maxime quia, ut di-
ctum est, hæc æqualitas est impossibilis: Sed
hæc ratio nulla est: Ergo &c. Major patet ex
suprà dictis, Minor probatur primò ex Aristo-
tele 3. Ethic. cap. 2. dicente: *Electio quidem non*
est impossibile; voluntas autem est impossibile,
puta immortalitatis.

Secundò ex D. Thoma 1. 2. quæst. 13. art. 5. ad
B 1. ubi sic habet: *Voluntas completa non est nisi de pos-*
sibili quod est bonum volenti; sed voluntas incompleta
est de impossibili, quæ secundum quosdam velleitas dici-
tur, quia scilicet aliquis velleit illud, si esset possibile: e-
lectio autem nominat actum voluntatis jam determi-
natum ad id quod est huic agendum, & ideo nullo modo
est nisi impossibile.

Tertio probatur eadem Minor ex eodem S.
Doctore quæst. 16. de malo art. 3. ad 9. ubi ait:
Voluntas quæ dicitur impossibile, non est perfecta vo-
luntas, tendens in aliquid consequendum; quia nullus
tendit in id quod existimat impossibile: sed est quadam
imperfecta voluntas, quæ dicitur esse velleitas; quia
scilicet aliquis velleit id quod existimat impossibile, sed
sub hac conditione, si possibile esset: Ergo ex Aristo-
tele & D. Thoma, impossibile potest appeti, af-
fectu saltem inefficaci & conditionato. Quod
potest quarto suaderi ex illo actu ferventissimo
dilectionis Augustini erga Deum, quem his
verbis exprimebat: Domine si tu esses Augustinus, &
ego possem esse Deus, mallem te quam me esse Deum.
Iusti etiã sapè optant diligere Deum amore in-
finito, si esset possibilis. Deniq; multoties expe-
rimur, nos delectari de objectis impossibilibus,
sub conditione tamen quod essent possibilis.

Ut omnes illæ instantiæ facile diluantur: No-
87
tandum primò impossibile esse duplex, unum
per se & absolutè, & aliud per accidens & ex
suppositione. Primum est quod ex ipsis terminis
involvit contradictionem, ut hominem esse la-
pidem: hoc enim meritò dicitur esse impossibile
absolutè & simpliciter, quia non est tale respec-
tu hujus aut illius loci, temporis, vel causæ, sed
respectu omnium absolutè. Secundum verò est
illud quod non ex ipsis terminis, aut ex natura
rei, sed ex aliqua tantum hypothesi, involvit
contradictionem, sicut v. g. Judam non peccasse:
hoc enim absolutè non repugnat, sed solum
ex suppositione quod de facto peccaverit.

Notandum secundò inter hæc duo impossi-
88
bilia genera, notabile intercedere discrimen, in
eo consistens, quod impossibile per se, quacum-
que suppositione facta, vel quacumque addita
E conditione, nihil habet entitatis aut bonitatis;
ex quo provenit ut non possit appeti, nedum per e-
lectionem efficacem, tendentem ad executionem,
sed neq; etiam per simplicem voluntatem, sive
per inefficacem voluntatis actum, etiã sub con-
ditione si esset possibile: at verò impossibile per
accidens, licet ut stat sub illa suppositione im-
possibilitatis, & in sensu composito illius, non sit
possibile, nec consequenter habeat aliquã ratio-
nem boni & convenientis, tamen secundum se
sumptum, & ut per abstractionem purè præcisi-
vã abstrahit à tali suppositione & impossibilitate,
sive in sensu diviso illius, habet per se aliquã
possibi-

K k k

possibi-

possibilitatem & bonitatem : & ita consideratur, licet non possit esse formaliter volitum per actum electionis ; quia proprium est electionis tendere ad exercitium, atque ita terminari ad objectum cum omnibus circumstantiis quas habet hic & nunc in particulari, & inter quas numeratur suppositio per accidens illi adjuncta, quæ redditur impossibile : Potest tamen esse volitum, per simplicem actum voluntatis, qui dicitur voluntas ; quia cum hic actus non tendat ad executionem, potest terminari ad objectum secundum se, abstrahendo à particularibus circumstantiis, unde propterea peccator vult inefficaciter non peccasse, quamvis ex suppositione quod peccaverit, hoc sit impossibile ; Angelus tamen non potuit, appetitu etiam inefficaci, appetere omnimodam cum Deo æqualitatem, quia illa est per se & ex natura rei impossibilis.

89 Notandum tertio, sive potius recolendum ex Tractatu de scientia Dei, duobus modis appetitum conditionatum alicujus objecti intelligi posse, primo ita ut conditio se teneat tam ex parte actus quam ex parte objecti ; secundò ita ut se teneat solum ex parte objecti. Quando conditio dicitur se tenere ex parte actus, non significatur esse in appetitu alicujus actum formalem, sed solum talem in eo reperiri dispositionem, ratione cujus præbeat fundamentum hic & nunc interpretandi, quod si poneretur conditio, daretur revera formalis appetitus hujusmodi objecti ; sicut v. g. si dicerem : *Ego vellem venari, si hoc liceret Clerico* : per hunc modum loquendi, non designare me habere actu volitionem circa venationem, sed potius significarem me illam habiturum, supposito quòd ea liceret Clerico. Cum verò conditio se tenet ex parte objecti tantum, non verò ex parte actus, significatur actum illum non esse suspensum : sed formaliter existere in voluntate quamvis non fortiaur suum effectum, nisi dependenter ab aliqua conditione, ex parte objecti se tenente, sicut si dicerem : *Volo quod si Petrus veniat cras in domum, prædeat mecum* : significaretur actualis & formalis volitio prandii, dependens tamen ab aliqua conditione, nimirum ab adventu Petri in domum. Et in hoc sensu ostendimus in Tractatu de scientia Dei, dari in Deo decreta conditionata de rebus conditionate futuris, quamvis multa illorum non fortiaur effectum, quia Deus decrevit absolute non ponere conditionem. His præmissis,

Disp.
5.
art. 2

90 In forma ad argumentum respondeo, concessâ Majori, negando Minorem. Ad cujus primam & secundam probationem, ex Aristotele & D. Thoma desumptam, dico ipsos non loqui de impossibili per se, quale est, Angelum esse omnino æqualem Deo, sed de impossibili solum ex suppositione, sive per accidens, quale est illud quod afferunt in exemplum, scilicet immortalitas hominis in hac vita, quæ secundum se sumpta, & prout abstrahit à suppositione status corruptibilis hujus vite, habet aliquam possibilitatem, bonitatem, & convenientiam, subindeque sic considerata, potest esse volita ; non quidem appetitu efficaci & absoluto, sed inefficaci & conditionato ex parte objecti tantum.

91 Ad tertiam probationem, ex alio D. Thomæ testimonio desumptam, dicendum est, S. Doctorem non loqui ibi de voluntate, seu actu voluntatis, qui sit actu, & sub conditione se tenente precise ex parte objecti, sed de actu qui esset, si illud objectum esset possibile, sive qui est conditiona-

A tus conditione se tenente non solum ex parte objecti, sed etiam ex parte ipsius actus, quare appellatur à D. Thoma ibidem *velletas*, quæ aliquis conditione, si possibile esset. Unde ad dictum Augustini respondeo cum Salmanticensibus, illud fuisse conditionatum cum Salmanticensibus, ille ex parte actus voluntatis, & ita non fuisse expressionem alicujus actus quem de facto haberit, sed quem habuisset, si tale objectum fuisset possibile. Ad illud quod subjungitur de sanctis viris, Deum amore infinito diligere exoptantibus, eodem modo respondendum est : illi liquidem ex ferventissimo amore ita disponuntur, ut merito judicent, quod si esset illis possibile amor infinite intensus erga Deum, elicerent ipsam ; sicque dicuntur habere voluntatem conditionatam ex parte actus diligendi Deum amore infinito.

B Ad ultimam probationem respondeo complacentiam illam, quam in nobis interdum de rebus impossibilibus experimur sub conditione tamen quod essent possibles, vel esse de ipsa cognitione hujusmodi objecti conditionati, vel si sit de objecto, non elici à voluntate, sed ab appetitu sensitivo : quia enim, dum quis per intellectum apprehendit rem aliquam impossibilem, sibi, sub conditione quod esset possibile, fore convenientem, cogitativa tunc apprehendit illud idem objectum, ad instar alicujus possibili & convenientis, idè potest per talem apprehensionem movere appetitum sensitivum ad eliciendum alicujus actum circa tale objectum ; quia scilicet appetitus sensitivus sequitur simplicem apprehensionem : voluntas autem, cum non moveatur nisi ex præsupposito judicio quo objectum judicetur convenientem, manet tunc insensata, nec ullum elicit actum formalem.

C Neque valet si dicas, impossibile esse quod aliquid deleatur de consideratione alicujus objecti, nisi etiam deleatur de objecto consideratione : subindeque, si potest esse delectatio de consideratione objecti per se impossibilis, potest etiam esse de ipsomet objecto. Respondetur enim, Antecedens esse verum de cognitione practica, proponente objectum ut convenientem, sed de cognitione speculativa, aut non proponente objectum, ut habens pro tunc convenientiam, ut contingeret in proposito.

D Obijcies tertio : Dæmones & omnes damnati, imò & peccatores gravissimi, odio habent Deum, atque ita vellunt, volitione absolute ex parte actus, illum non esse. Sed Deum non esse, est objectum impossibile per se & ex natura rei : Ergo impossibile per se potest appeti, sicque Angelus potuit primo peccare, appetendo omnimodam cum Deo æqualitatem, quamvis illa per se & ex natura rei sit impossibilis.

E Ad hoc argumentum quoad homines facile responderi potest, hoc odium procedere in illis ex errore, quo ob cæcitatem, ex peccato & moribus inordinatis passionem convenientem, judicant objectum illud esse possibile, aut saltem illud sibi proponunt ut convenientem, non consideratà impossibilitate illius. Verum quoad Dæmones, hæc solutio non videtur habere locum : quia illi per peccatum non amiserunt cognitionem sui comprehensivam, quæ cognoscunt esse entia per participativam, dependentia ab essentia per essentiam, omnino indefectibili. Unde potest dici primo, Dæmones non odio habere Deum.

S. IV.

Rejiciuntur alia dua sententia, & vera statuitur.

Dico secundò: Objectum excellens circa quod Angelus primò deliquit, non fuit unio hypostatica.

Hæc conclusio supponit primò Angelis in via existentibus revelatum fuisse mysterium Incarnationis, saltem quoad substantiam, ut ex Divo Augustino docet S. Thomas 2.2. quæst. 2. art. 7. ad 1. Ratio etiam id suadet: Nam membris intellectuales debita est notitia proprii capitis, ut debitam ipsi reverentiam exhibere valeant: Sed Christus est caput non solum hominum, sed etiam Angelorum, ut docet Divus Thomas 3. p. quæst. 8. art. 4. Ergo illis in via existentibus ejus notitia debuit communicari, subindeque mysterii Incarnationis, saltem quoad substantiam. Quod addo, quia cum Incarnatio Verbi, quantum ad ejus occasionem, dependeat à peccato Angelorum, non fuit congruum eis revelari illius occasionem, ne ante suum peccatum aliquam inde tristitiam conciperent.

Supponitur etiam, Deum imposuisse omnibus Angelis in via existentibus præceptum ut adorarent Christum, & eum tanquam proprium caput ac Dominum recognoscerent. Hoc enim colligitur ex Apostolo ad Hebræos 1. ubi ait: *Et cum iterum introduxit primogenitum in orbem terræ, dixit: Et adorent eum omnes Angeli ejus.* Imò est valde probabile, suppositâ divina dispositione decernente unionem hypostaticam, ejusque manifestatione factâ Angelis in via existentibus eos statim debuisse, ex naturali quadam obligatione Christum ut Deum ac Dominum suum adorare, seque illi subijcere. His nihilominus positis, adhuc asserimus, primum Diaboli peccatum non fuisse circa unionem hypostaticam.

Probatum primò: Primum Angeli peccatum debuit necessariò esse circa ultimum finem ab eo adipiscendum; cum teste D. Thomâ 2.2. quæst. 163. art. 1. prius moveatur appetitus in finem, quam in id quod queritur propter finem: Sed unio hypostatica non est finis ultimus Angeli, ab eo acquirendus vel possidendus; neque enim est finis ejus naturalis, ut patet; neque supernaturalis ad quem elevatus fuerit, ut etiam evidens est: Ergo primum Angeli peccatum non fuit circa unionem hypostaticam.

Deinde si Angelus circa unionem hypostaticam primò peccavit, vel peccavit quia eam ut sibi debitam, & naturæ suæ viribus acquirendam appetiit, vel quia eam homini invidit, vel quia Christo tanquam proprio capiti & domino noluit se subijcere? Sed nullo ex his tribus modis potuit primò peccare: Ergo primum Angeli peccatum non fuit circa unionem hypostaticam. Major patet ex sufficienti inductione. Minor verò probatur, quantum ad singulas partes. Et in primis quòd Angelus non primò peccaverit, appetendo unionem hypostaticam, ut suæ naturæ debitam, ac propriis viribus acquirendam, videtur certum: quia non potuit Angelus peccare appetendo hoc modo unionem hypostaticam, nisi ex aliquo errore circa illam præcedente, ut constat; qui tamen error præcedere non potuit in Angelo primum ejus peccatum, ut patebit ex dicendis articulo sequenti.

Quod etiam non primò peccaverit invidendo

Kkk 2 homi-

A
ratione esse etiam illis repugnantium, putà ratione peccati ab eo inflicta, aut obligationis ab eo impositæ, ad aliquid faciendum vel omitendum; & sic per hoc odium eos non appetere absolutè Deum non esse, sed solum appetere non esse in eo adus liberos à quibus illi effectus proveniunt: non esse autem tales adus liberos in Deo, est solum impossibile per accidens & ex suppositione.

Secundò & melius responderi potest, quod Demones appetunt Deum non esse, non per se, sed per accidens, & ratione alterius, quatenus scilicet volunt liberari à miseris, quod esse nequit, nisi Deo non existente. Omnimoda autem æqualitas cum Deo, si appeteretur ab Angelo, deberet appeti per se: si enim appeteretur ratione alterius, tanquam medium appeteretur, quod non potest esse sine errore, qui nequit esse in Angelo. Et dato quod hujusmodi æqualitas appeteretur ratione alterius, tunc volitio illius ratione cuius appeteretur, esset primum peccatum Angeli, non verò appetitus ipsius æqualitatis.

Obijciunt ultimò: Ex eo quod Angelus appetat omnimodam cum Deo æqualitatem in natura, non sequitur necessariò ipsum appetere non esse sui: Ergo secunda ratio D. Thomæ falso nititur principio. Consequentia patet. Antecedens autem sic probatur à Vaz que. Potest intellectus Angeli considerare bonitatem quæ est in æqualitate cum Deo & non considerare non esse ipsius Angeli quod ex ea sequitur, illamque proinde proponere voluntati ut appetendam, & non proponere ut appetendum non esse ipsius Angeli: Ergo voluntas poterit velle æqualitatem cum Deo, quamvis non velit non esse Angeli.

Confirmatur: Licet ex omnimoda cum Deo æqualitate sequatur non esse Angeli, tamen non est necessarium ut qui vult antecedens bonæ consequentiæ, velit etiam consequens expressè & actualiter, si ignoret aut non consideret consequentiam unius ex altero, aut si antecedens non velit absolute, sed tantum sub hac conditione, si stat simul cum opposito consequentis: Ergo idem quod prius.

Respondeo negando Antecedens. Ad cuius probationem, nego etiam Antecedens: quia ut intellectus Angeli moveat ejus voluntatem ad appetendam æqualitatem cum Deo, non satis est ipsum considerare secundum se bonitatem quæ est in tali æqualitate, sed insuper requiritur quod eam considerat sibi convenientem: non potest autem eam sic considerare, quia videt esse impossibilem cum suo esse proprio, subindeque sibi potius disconvenientem, quam convenientem. Ex quo patet responsio ad confirmationem: negandum enim est, quod æqualitas cum Deo in natura, possit videri ut attributa seu conveniens Angelo; eò quod videtur impossibile cum esse illius; quam impossibilitatem non potest Angelus ignorare, vel non considerare. Addo etiam implicare contradictionem. Angelum velle æqualitatem cum Deo, sub hac conditione, si stet simul cum permanentia proprii esse: vellet enim æqualitatem cum Deo, ut supponitur, & non vellet illam, quia videtur manifestè per nullam potentiam fieri posse, ut staret simul cum permanentia proprii esse.